

Toen Ketterl in zijn dienst trad, bezat de keizer slechts één overjas, die hij twintig jaar geleden cadeau had gekregen van zijn vriend Czaar Alexander II. De kamerdienaar wees er zijn meester op, dat het dringend noodzakelijk was een nieuwe overjas aan te schaffen. Maar de keizer schrok er van. „Och,” zei hij „de jas kan toch nog wel een tijdje mee, en een nieuwe kost zooveel geld!”

„Het duurde maanden,” vertelt Ketterl verder, „voor ik er den keizer toe bewegen kon zich een nieuwe jas te laten maken. Toen het zoover was, duurde het weer een heelen tijd voor ik Zijne Majesteit kon overtuigen, dat een lichte, goedkoope jas, die hij persé wilde hebben, veel te koud zou zijn. Tenslotte gaf hij dan toestemming zich een first-class jas te laten aanmeten. De prijs bedroeg 400 gulden, hetgeen den keizer een schrik bezorgde, toen hij het vernam.

Door al deze bijzonderheden zou wellicht de indruk gevestigd kunnen worden, dat keizer Frans Joseph gierig was. Toch was dit niet het geval, hij was slechts karig waar het uitgaven ten bate van zijn eigen persoon betrof; het is een bekend feit, dat hij niet zelden vrij groote sommen onder de armen liet verdeelen.

„Een der grootste verrassingen, die ik in het begin van mijn dienst bij den keizer doormaakte,” vertelt Ketterl elders in zijn boek, „was toen mij bleek, dat in geen der keizerlijke paleizen en kasteelen van Weenen, Schönbrunn en Ischl, 'n behoorlijk ingerichte badkamer aanwezig was. De keizer nam iederen morgen een bad in een primitieve houten badkuip, smal en met scherpe hoeken waaraan hij zich geregeld bezeerde.” Het hoofd van 't Habsburgsche Huis leefde ook in alle omstandigheden zeer eenvoudig. In Ischl, waar hij de zomermaanden meest doorbracht, bewoonde hij de slechtste kamer van het paleis. Zijn slaapkamer was zoo klein, dat er behalve het bed nauwelijks plaats was voor een kast en in zijn aangrenzende werkkamer kon ternauwernood een kleine schrijftafel plaats vinden. Deze kamer lag op het zuiden, en gedurende den zomer was het er afschuwelijk heet.

De keizer stond altijd om half vier op. Hij nam dan een bad en liet zich daarbij behandelen door een masseur. Van dien masseur vertelt Ketterl eenige amusante bijzonderheden. De man vond het blijkbaar niet aangenaam iederen morgen om drie uur op te moeten staan, vooral niet in den winter, en ging daarom maar 's nachts in het geheel niet naar bed. De nachtelijke uren, vóór hij zijn plichten in het paleis moest beginnen, bracht hij door in een „bierkeller”, nabij het paleis gelegen, zoodat hij doorgaans licht aangeschoten was, wanneer hij in de tegenwoordigheid van den keizer verscheen. Het gebeurde zelfs wel, dat zij elkander wederkeerig diensten bewezen, en de keizer den masseur op de been moest houden. Zijne Majesteit nam het geval van zijn masseur nogal gemoedelijk op en trachtte den man door vermaningen op het pad der soberheid terug te brengen. Maar op een goeden morgen liep het toch spaak. De masseur had blijkbaar meer dan gewoonlijk aan Bacchus geofferd, hij raakte althans op een gegeven moment zoo zwak in de beenen, dat hij, om zich staande te houden, Zijne Majesteit om den hals viel. Wat tot gevolg had, dat de badkuip kantelde! Toen onthief de keizer hem toch maar van zijn plichten; echter ontsloeg hij hem nog niet geheel uit zijn dienst, maar bezorgde den gewezen masseur een ander baantje aan het hof. „Ik voel me

EEN MONARCH IN HUISJASJE.
Keizerin Elisabeth, gemalin van Frans Joseph, met haar hofdame. De foto, een der laatste van de keizerin die in 1898 viel als slachtoffer van een aanslag, werd genomen te Geneve.

in zekeren zin mede verantwoordelijk,” zei de keizer vergoelijkend tot Ketterl, „want als ik den man niet zoo vroeg aan het paleis had laten komen, zou hij niet aan het drinken zijn geslagen.”

Om vijf uur gebruikte de keizer een zeer eenvoudig ontbijt, hoofdzakelijk bestaande uit koffie en brood, waarna hij niets meer at tot twaalf uur. Hij vroeg ook nooit nog iets te kunnen gebruiken, klaarblijkelijk in de meening verkeerend, dat de keuken op de vervulling van zulke onverwachte wenschen niet berekend was.

Toen hij eens een tentoonstelling in Budapest moest openen maakte hij tot zijn kamerdienaar de opmerking, dat het toch wel wat bezwaarlijk voor hem was tusschen vijf uur 's morgens en vier uur 's middags niets te kunnen eten of drinken.

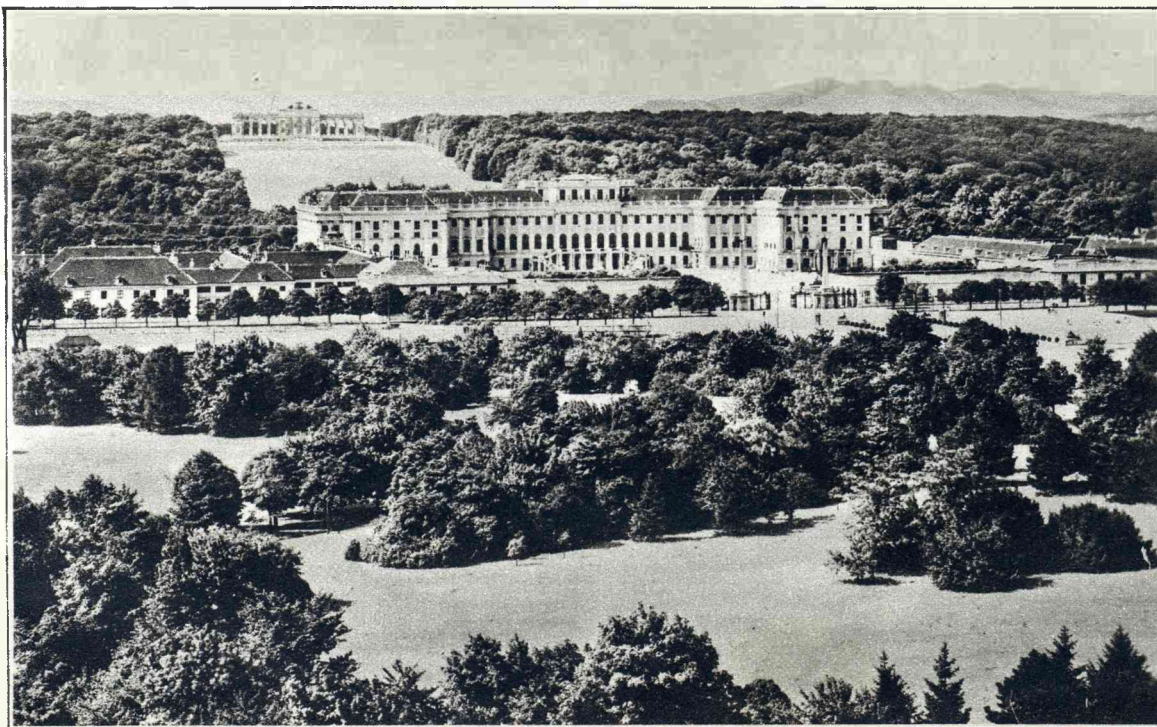
Ketterl adviseerde hem om tien uur een tweede ontbijt te gebruiken, waarop de keizer hoopvol opmerkte: „Zou ik werkelijk om tien uur eten kunnen krijgen?”

De oude keizer had een geweldigen hekel aan de telefoon, en 't was slechts bij hooge uitzondering, dat hij er gebruik van maakte.

„Een vermakelijk incident,” vertelt Ketterl, „gebeurde eens met de telefoon, toen zij pas in gebruik genomen was. De keizer nam juist zijn bad, toen er opgebeld werd. „Wacht een oogenblik!” riep Zijne Majesteit. De bel rinkelde door. „Wacht even, zeg ik toch!” riep de keizer luider, alsof de man aan het andere einde van den draad hem zou kunnen hooren. Later bleek dat de stal-

meester opgebeld had, die wilde weten of de keizer dien morgen in een open of gesloten rijtuig wenschte uit te rijden.” Dergelijke incidenten verhoogden 's keizers sympathie voor de telefoon niet.

Zoo behandelt Ketterl's interessant boek niet het staatkundig leven van Keizer Frans Joseph, maar het is vol interessante en amusante huiselijke bijzonderheden. Daarom is 't juist zoo'n genot dit alles eens te lezen, want het geeft eens een andere foto van dezen veelbeproefden, bekenden monarch, dan wij gewoonlijk te zien krijgen.

EEN MONARCH IN HUISJASJE.
Schönbrunn, het vroegere buitenverblijf van keizer Frans Joseph.